

роздрібній торгівлі, так і в онлайн-середовищі.

Література:

1. Гурская С. П. Омниканальность в розничной торговле [Электронный ресурс] / С. П. Гурская // Коммерция, логистика и маркетинг в инновационной экономике: научная дискуссия: сборник научных статей международной научно-практической интернет-конференции, 25 октября 2018 г. / Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации; под науч. ред. О. В. Пигуновой. – Гомель, 2018. – С. 38–41. – Режим доступа : <http://lib.i-bteu.by/handle/22092014/4347>. – Дата доступа : 26.11.2020
2. Слідами Amazon: Alibaba купує 500 гіпермаркетів Auchan і RT-Mart в Китаї [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://rau.ua/ecommerceuk/alibaba-pokupaet-auchan-v-kytae/>. – Дата доступу : 27.11.2020
3. Парад відкриттів від Rozetka [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://rau.ua/novyni/novyny-logistyky-ta-e-commerce-10/>. – Дата доступу : 27.11.2020
4. Перший в офлайн: Makeup відкрив магазин у Києві і планує розвиток мережі в Європі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://rau.ua/ru/news/opening/makeup-magazyn-v-kyeve/>. – Дата доступу : 12.11.2020
5. Вроблевські Т. Впроваджуємо багатоканальну стратегію з фокусом на цифровий рітейл [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://rau.ua/novyni/tomash-vroblevski-watsons-2020/>. – Дата доступу : 25.11.2020
6. Omni-продажі «Ашан» выросли в 6 раз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.retail.ru/news/omni-prodazhi-ashan-vyrosli-v-6-raz-8-oktyabrya-2020-198491/>. – Дата доступу : 27.11.2020

УДК: 338.124

Ірина Канцір

к.е.н., доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки Національного університету «Львівська політехніка»

kanthir_02@ukr.net

Катерина Добранюк

студ. гр. ОЕБ-19-ІМЛ

ВСП «Інститут інноваційної освіти

Київського національного університету будівництва і архітектури»,

Київський національний університет будівництва і архітектури

ФЕНОМЕН КРИЗИ: СУТНІСТЬ, ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

ФЕНОМЕН КРИЗИСА: СУЩНОСТЬ, ПРИЧИНЫ И ПУТИ ПРЕОДОЛЕНИЯ

CRISIS PHENOMENON: ESSENCE, CAUSES AND WAYS OF OVERCOMING

Сучасні виклики у формі пандемії коронавірусу спровокували глобальні кризові явища фактично у всіх сферах життєдіяльності. За даними Міжнародного валютного фонду рівень падіння глобальної економіки у 2020 році може становити 4,4%, що є показником нижче прогнозованого на 0,4%. Однією з основних функцій держави виступає захист резидентів від потенційних і реальних небезпек, пов'язаних з виникненням форсмажорних ситуацій та кризових явищ, що вимагає чітко регламентованих системних рішень, які дозволяють ефективно керувати кризою.

Довготривала пандемія коронавірусу, стрімке підвищення рівня захворюваності та повернення до жорсткіших карантинних заходів як в Україні, так і в світі може призвести до суттєвішого та тривалішого охолодження глобальної та української економіки. Відповідно постане потреба в посиленні фіскальних та монетарних стимулів для підтримки економіки і

населення. Основні зовнішні ризики на сьогодні теж пов'язані з успішністю приборкання пандемії на глобальному рівні. Актуальними залишаються також інші ризики:

- негативний вплив судових рішень на макрофінансову стабільність;
- ескалація військового конфлікту на сході країни чи її кордонах;
- збільшення волатильності світових цін на продукти харчування з огляду на глобальні зміни клімату та ризик посилення протекціонізму у світі[1].

Криза – це форма (фаза) конфлікту, яка спричинює сплеск напруженості між сторонами.

Погоджуємось із трактуванням кризи, як зіткнення з проблемами, які виходять за звичні рамки; необхідність діяти в умовах відсутності орієнтирів, які надавали сенс індивідуальним та колективним діям. Це – надзвичайна ситуація, яка супроводжується дестабілізацією [2, с. 110]

Проте, кризу доцільно трактувати не лише як негативне явище, адже, криза виявляє не тільки крайню межу, а й надає імпульс розвитку економіки.

Слушною є позиція Ю.М. Осипова, який стверджує; « ... Без кризи немає розвитку, немає якісних перетворень... Криза – неодмінна передумова та умова якісного стрибку» [3, с. 92].

Залежно від типу кризових явищ (криза бізнесу; військова криза; політична криза; цивільні кризи; економічна криза) визначають методику та механізм антикризового управління.

Антикризове управління – це діяльність органів державного управління, що є елементом управління національною безпекою, що полягає у запобіганні кризових ситуацій, контролю за ними, реагування у разі виникнення кризових ситуацій, усунення їх наслідків та відновлення критичних ресурсів та інфраструктури.

Антикризове управління, як економіко-управлінська категорія класифікується за чотирма базовими ознаками:

- 1) антикризове управління, як система менеджменту (управління, цілі якого скоординовано виключно на передбачення кризи, її подолання та мінімізація негативних наслідків);
- 2) антикризове управління як процес опозиціонування кризовим явищам (управління, яке полягає у моніторингу показників стійкості економічної системи та імплементації заходів щодо забезпечення сталого розвитку та підвищення ефективності функціонування;
- 3) антикризове управління, як інструмент управління (комплекс превентивних заходів, скерованих на запобігання кризовим явищам);
- 4) антикризове управління, як система відносин (складова менеджменту підприємства, зорієнтована на забезпечення його сталого розвитку).

Місія антикризового управління полягає у розроблені й реалізації заходів впливу на першопричини виникнення кризових явищ, відновлення платоспроможності та забезпечення фінансової стійкості субота господарювання. Висока ймовірність виникнення та розвитку кризи в процесі діяльності будь-якого підприємства зумовлює необхідність здійснення спеціалізованого антикризового управління [4].

Традиційна формула антикризового управління включає в себе чотири етапи: запобігання, підготовку, реагування і реконструкцію (рис. 1).

Етапи антикризового управління
(сформовано з використанням [5, с. 296])

Період антикризового управління	Етапи антикризового управління
Стабілізація, (передкризовий і міжкризовий період)	- профілактика – дії з усунення або зменшення ймовірності кризи й обмеження її негативного впливу на людей і навколишнє середовище; - підготовка – планування та організаційна діяльність, яка включає: розробку планів та сценаріїв у випадку конкретної кризової ситуації; заходи, спрямовані на збільшення сил і ресурсів, необхідних для ефективної роботи.
Реалізація, (ескалація та деескалація кризової ситуації)	- реакція підприємства на виникнення конкретної кризової ситуації. Метою діяльності виступає пропозиція допомоги потерпілим сторонам, а також прямі та вторинні обмеження збитків та втрат. - реінжириг (перебудова), завершальний етап процесу управління кризою, основним завданням якого є відновлення попереднього стану та критичної інфраструктури, менш чутливої до наступної кризової ситуації.

Основним напрямом посткризового економічного розвитку має стати модель антикризової інноваційної модернізації економіки. Насамперед це стосується реального сектора економіки, який має бути орієнтований на стимулювання розвитку нового шостого технологічного укладу з використанням нанотехнологій, соціалізації фінансів, розвитку інформаційної економіки, креативного мислення тощо [6].

Задля досягнення поставленої мети антикризової політики необхідно провадити її реалізацію за наступними керунками:

- врегулювання міжгалузевих та внутрішньогалузевих економічних відносин для забезпечення паритетних умов господарювання;
- кластеризація підприємств реального сектору економіки;
- імплементація інвестиційно-інноваційної моделі розвитку;
- удосконалення державної підтримки бізнесу;
- сприятлива фінансово-кредитна політика держави щодо фінансування та кредитування бізнесу.

Література:

1. Інфляційний звіт Національного банку України : затверджений Рішенням Правління Національного банку України від 22 жовтня 2020 року № 659-рш «Про схвалення Інфляційного звіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2020_Q4.pdf?v=4.
2. Lagadec P. Un nouveau champ de responsabilite' pour les dirigeants // The Virtual Corporation. – New York, 1993; Rev francaise de gestion. – Paris, 1996. – № 108.
3. Осипов Ю. М. Теория хозяйства. Учебник в трех томах / Ю. М. Осипов. – Т. 3. – М.: МГУ, 1998.
4. Канцір І. А. Концептуальні засади антикризового управління / І. А. Канцір, М. М. Габер // Причорноморські економічні студії. Економічний науково-практичний журнал. -Випуск 36 (1). – 2018. – С. 129-132.
5. Żebrowski A., Zarządzanie kryzysowe elementem bezpieczeństwa. Rzeczypospolitej Polskiej. – Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków 2012. – s. 44.
6. Матвієнко Г. А. Роль державного регулювання у страхуванні аграрних підприємств / Г. А. Матвієнко. – Агросвіт. – 2009. – №2. – С. 35-39.